

Altres disposicions

Decret de publicació del programa de l'assignatura d'economia del batxillerat general de l'Escola Andorrana

Exposició de motius

Vist l'article 17 de la Llei qualificada d'educació, de 3-9-93, en el qual s'estableix que els principis rectors del sistema educatiu andorrà i les seves modalitats, els nivells, els cicles, els cursos i les opcions establerts per la Llei es desenvoluparan amb un reglament que en determinarà els programes;

Vist l'apartat 2 de l'article 9 de la Llei qualificada esmentada, en el qual es reconeix que els alumnes tenen dret que el seu rendiment escolar sigui valorat amb criteris objectius;

Vist l'article 11 de la Llei esmentada, en el qual es reconeix el dret de llibertat de càtedra dels docents, sempre que s'exerceixi des del respecte a la Constitució i amb una finalitat educativa;

Vist l'article 4 de la Llei 17/2018, del 26 de juliol, d'ordenament del sistema educatiu andorrà, en el qual s'especifica que correspon al Govern desenvolupar, aprovar i publicar els referents curriculars de les àrees d'aprenentatge o assignatures dels ensenyaments;

Vist l'article 6 de la Llei esmentada, en el qual es defineix programa com el conjunt d'elements curriculars que han de ser objecte d'ensenyament, aprenentatge i avaluació en un nivell educatiu o un diploma determinat;

Vist el Decret del 27-02-2019 d'ordenament del nivell de batxillerat general del Sistema Educatiu Andorrà;

Vist l'article 19 del Decret esmentat, en el qual es determina que els programes de les assignatures i de les competències transversals es publiquen mitjançant el decret corresponent;

Atès que el Pla estratègic de renovació i millora del sistema educatiu andorrà ha comportat una revisió del model de programa per adoptar un enfocament per competències, determinar les competències específiques i actualitzar els sabers de cadascuna de les assignatures, es veu la necessitat de prescriure els programes de les assignatures de batxillerat de l'Escola Andorrana perquè siguin el referent per desenvolupar les qualitats del perfil de batxiller, per orientar la intervenció docent i el procés d'aprenentatge dels alumnes.

Atesa la necessitat de presentar íntegrament totes les parts del programa i desenvolupar-ne les prescripcions i les orientacions;

Ateses les consideracions esmentades, a proposta del ministre d'Educació i Ensenyament Superior en funcions, el Govern, en la sessió del 20 de març del 2019, aprova el Decret del 20-03-2019 de publicació del programa de l'assignatura d'economia del batxillerat general de l'Escola Andorrana.

Article 1. *Objecte*

Aquest Decret fixa el programa de l'assignatura d'economia del batxillerat general de l'Escola Andorrana, establerta en l'article 10 del Decret del 20-03-2019 d'ordenament del nivell de batxillerat general del Sistema Educatiu Andorrà.

Article 2. *Condicions en què s'aplica el programa*

El programa de l'assignatura d'economia s'implementa en les condicions que estableix el pla d'estudis i s'aplica en els termes determinats per la normativa reguladora de l'ordenament de batxillerat de l'Escola Andorrana.

Article 3. *Programa d'economia*

El programa de l'assignatura d'economia del batxillerat general de l'Escola Andorrana s'inclou a l'annex.

Disposició derogatòria

Es deroguen el Decret del 25-07-2012 del programa de l'assignatura d'economia I i II de batxillerat de l'Escola Andorrana i el Decret del 29-05-2013 del programa de l'assignatura d'organització i gestió d'empreses i tècniques d'administració i gestió d'empreses de batxillerat de l'Escola Andorrana.

Disposició final

Aquest Decret entra en vigor l'endemà de ser publicat al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

Cosa que es fa pública per a coneixement general.

Andorra la Vella, 20 de març del 2019

Antoni Martí Petit

Cap de Govern en funcions

INTRODUCCIÓ

L'assignatura d'economia a batxillerat ofereix a l'alumne un marc de comprensió de la realitat que l'envolta, analitzant les institucions i les conductes humanes vinculades a la producció i el consum, i els seus efectes sobre el benestar de les persones i la cohesió de la societat.

En aquest sentit, es defuig dels coneixements enciclopedistes i s'aposta per vincular els aspectes de l'economia amb la realitat dels individus i de les empreses. L'abast de l'assignatura permet comprendre no tan sols els aspectes econòmics sinó la seva relació amb el marc legal i institucional, social i polític en què es desenvolupen els agents (individus i famílies, empreses i l'estat).

Aquesta comprensió de la realitat econòmica i social facilita, al mateix temps, la seva presa de decisions, actuals i futures, relacionades amb la producció, el consum, l'estalvi i les inversions. Aquestes decisions es modifiquen en funció de l'etapa del cicle vital en què es trobi la persona i, per tant, seran diferents durant l'etapa de formació, la fase de vida activa des del punt de vista laboral i en l'última fase, com a persona jubilada. En aquest sentit, s'ha de tenir present que el context en què es desenvolupen les decisions és cada vegada més complex i globalitzat. El coneixement del funcionament del sistema econòmic permet a l'individu desenvolupar una actitud crítica i responsable a l'hora de resoldre els problemes quotidians i futurs, ja siguin econòmics, laborals, familiars, etc.

D'altra banda, l'assignatura es proposa donar resposta als reptes actuals i futurs sintetitzant els avenços d'aquesta disciplina. S'incorporen així les perspectives teòriques sense perdre de vista que l'actuació humana no tan sols s'explica per la raó. L'assignatura pren en consideració les expectatives i el comportament no racional. Igualment cal introduir-hi la vinculació de l'economia amb models matemàtics senzills que persegueixen explicar la conducta humana racional, però a la vegada recuperar des de la filosofia la crítica sobre els impulsos humans més egoistes i irracionals i reflexionar sobre la manera de corregir aquests impulsos. Així doncs, l'economia és una disciplina que s'ocupa de com els éssers humans, que es troben en dependència mútua, poden actuar (de manera competitiva i a la vegada cooperativa) per tal de satisfer de la millor manera les necessitats mútues.

El plantejament d'aquesta assignatura al batxillerat brinda l'oportunitat d'incentivar la formulació de preguntes i desenvolupar la curiositat de l'estudiant en qüestions econòmiques i socials, així com facilitar les eines per tal de satisfer-la. El punt de partida són les creences, les opinions i els coneixements previs que l'estudiant ja té. A la vegada, la mateixa realitat ofereix nombrosos punts de partida a l'estudi.

El context econòmic andorrà i mundial és el marc on es presenten aquestes qüestions. L'estudiant ha de relacionar-les amb el seu entorn, prenent en consideració les eines conceptuais i analítiques que té l'economia, per tal de fer una anàlisi crítica i formar-se la seva visió. A la vegada, és necessari que l'estudiant adopti una actitud responsable, ja que totes les decisions comporten

conseqüències. L'assignatura planteja a l'estudiant situacions simulades en què ha de fer l'anàlisi d'una situació, d'una manera complexa i madura per valorar quines decisions es poden prendre.

COMPETÈNCIES ESPECÍFIQUES

La finalitat de l'economia té a veure amb el desenvolupament d'una actitud crítica de la persona envers determinats comportaments dels agents econòmics en els mercats. És per aquest motiu que l'assignatura es configura entorn del desenvolupament de dos competències. La primera està relacionada amb la diagnosi de la situació econòmica tant en l'àmbit macroeconòmic com en el microeconòmic, i la segona està relacionada amb el moment en què s'han fixat objectius econòmics i s'han de prendre decisions, i es vol que siguin responsables.

La informació econòmica rellevant que l'alumne recull de diverses fonts i analitza en un moment determinat li permet entendre si es produeix creixement econòmic i si es tradueix en desenvolupament o no. També li permet comprendre la relació entre els recursos necessaris i els disponibles per produir, com està el mercat laboral en relació amb la població activa i fins i tot el volum d'endeutament del país i el preu que costa endeutar-se. L'estat assumeix una sèrie de compromisos amb la ciutadania que s'han de finançar mitjançant impostos i, en cas que no siguin suficients, per poder-ho portar a terme s'ha d'endeutar. En alguns casos, ens servirà la informació recollida directament, en d'altres s'hauran de calcular indicadors que ens permetin quantificar-ho i, per tant, objectivar-ho. Les dades de diverses fonts permeten a l'alumne relacionar conceptes i fer una anàlisi global amb arguments que porten a fer una diagnosi de la situació en què es troba el país o països, en un context globalitzat.

En l'activitat econòmica desenvolupada, els agents que hi participen tenen un paper rellevant i, per tant, es fa l'anàlisi amb els mateixos focus d'interès: la seva contribució en la producció, els beneficis que s'obtenen, el consum d'aquesta producció, el control de la liquiditat i les facilitats d'accés al crèdit, la tranquil·litat de garantir-se uns ingressos periòdics, la irrupció de plantejaments nous com l'economia col·laborativa que topen amb paradigmes tradicionals, etc. Es fa un pas endavant posant l'alumne en la tessitura de cadascun dels agents i monitorant-lo per planificar objectius revisables en funció de cadascun dels papers que assumeix i que el porten a prendre decisions. Es passa de ser un espectador a ser un agent decisor que ha de prendre decisions responsables. Que siguin decisions responsables implica que miren pel bé comú i no, exclusivament, pel bé individual i que gestionen els recursos (naturals, mà d'obra i capital) de manera eficient i sostenible.

C1 FER UNA DIAGNOSI DE LA SITUACIÓ ECONOMICOEMPRESARIAL DES D'UNA PERSPECTIVA MICROECONÒMICA I MACROECONÒMICA

Explicar l'evolució de l'activitat econòmica a partir dels principals indicadors macroeconòmics i empresarials

C1 Fer una diagnosi de la situació economicoempresarial des d'una perspectiva microeconòmica i macroeconòmica

Analitzar el comportament dels diferents agents econòmics

El context socioeconòmic i empresarial vigent d'un país es configura pel comportament dels seus agents econòmics (els individus, les empreses i l'estat) i pel fenomen de la globalització, que fa que qualsevol esdeveniment econòmic afecti les relacions polítiques i comercials entre els països i entre els mateixos agents. Fer una diagnosi de la situació economicoempresarial vol dir comprendre el context socioeconòmic andorrà i el seu paper en l'àmbit internacional i dotar l'estudiant de les eines necessàries que li permetin explicar com afecta l'economia qualsevol esdeveniment nacional o mundial.

Per fer una diagnosi correcta s'ha d'entendre i saber utilitzar el llenguatge econòmic que distingeix entre els aspectes macroeconòmics i els microeconòmics.

Els efectes que generen el comportament dels individus i les empreses i les mesures de política econòmica aplicades es poden quantificar i, per tant, són objectivables. Per dur a terme aquesta quantificació s'utilitzen models matemàtics i una sèrie d'indicadors econòmics, comunament acceptats. Se centra l'atenció en els principals indicadors que mesuren el creixement i desenvolupament (macro) i en els que ens permeten mesurar la salut financera de les famílies i les empreses (micro). Cal fer una interpretació dels indicadors i relacionar-los entre si per explicar l'evolució econòmica i empresarial i la seva repercussió social.

Per tant, fent una bona diagnosi de la situació econòmica-empresarial es pretén afavorir, en un futur, el desenvolupament d'una actitud crítica de la persona envers determinats comportaments dels agents econòmics en els mercats.

Orientacions didàctiques de la competència

La manera com s'ensenya i com s'aprèn a fer una diagnosi de la situació econòmica-empresarial tant des d'una perspectiva macroeconòmica com microeconòmica suposa definir determinades situacions (problemàtiques) que permetin fer una recerca i una anàlisi detallada de dades i d'informació a partir de diversos tipus de fonts que, prèviament, han estat seleccionades per l'equip docent. L'alumne aprèn a relacionar les dades i a construir una argumentació consistent des del punt de vista econòmic. L'evolució de magnituds com el PIB, la taxa d'atur, la taxa d'endeutament, l'IPC o el tipus d'interès al llarg del temps permet observar la realitat econòmica i social d'un país en diversos moments, entendre les causes i deduir-ne conseqüències. Així mateix, permet fer comparatives amb altres països. Els indicadors referits a les empreses i les famílies proporcionen la informació microeconòmica.

A partir d'unes qüestions inicials s'introdueixen algunes de les magnituds rellevants fent anàlisi de dades i informació de diverses fonts. A tall d'exemple, s'introdueix a) com afecta la prestació de serveis i la producció de les empreses en l'elaboració del PIB ("Per què és important que les empreses dedicades al turisme de muntanya tinguin una bona temporada?"), b) quines són algunes de les conseqüències de tenir una taxa elevada d'atur ("Per què creix l'índex de morositat dels bancs?"), c) com fa front l'estat als compromisos assumits, i prioritzats pels governs, per aconseguir disponibilitat financera i quins mecanismes operen quan les despeses són superiors als ingressos ("Per què els ciutadans i les empreses han de pagar impostos?"), d) com el manteniment del poder adquisitiu està lligat a l'IPC ("Per què els pensionistes perden poder adquisitiu?"), e) què és l'interès ("Per què actualment els estalvis dels dipòsits bancaris a termini no donen pràcticament res?"), f) l'accés al crèdit de les empreses i la dificultat per fer-ho ("Què passa quan una empresa té problemes de liquiditat per respondre al pagament de proveïdors?") i g) el creixement del comerç electrònic ("Creus que hi ha alguns productes que no pots adquirir en línia?").

L'alumne ha de ser conduït per anar construint arguments que li permetin fer una diagnosi de la situació econòmica i empresarial, i alhora social, del que està tractant, partint d'unes qüestions inicials i l'anàlisi posterior de les dades i la informació complementària.

C2 PRENDRE DECISIONS RESPONSABLES A PARTIR DE LA PLANIFICACIÓ D'OBJECTIUS FIXATS

Definir objectius en funció d'un context determinat a curt, mitjà i llarg termini

C2 Prendre decisions responsables a partir de la planificació d'objectius fixats

Revisar l'acompliment dels objectius fixats

Reconèixer el comportament humà en el centre de l'activitat econòmica i empresarial

Els agents econòmics han de prendre una sèrie de decisions per complir els objectius que s'han fixat en un determinat horitzó temporal (a curt, mitjà i llarg termini). Que les decisions siguin preses de manera responsable vol dir ser conscient que els actes tenen unes conseqüències, tant per a l'agent que pren la decisió com per a les persones que en resulten afectades. En termes econòmics totes les decisions tenen un cost. Assumir el cost de forma responsable significa que, juntament amb la sostenibilitat econòmica, s'han de tenir presents aspectes relacionats amb l'ètica personal, la solidaritat intergeneracional, la responsabilitat social empresarial, la sostenibilitat del medi o el bé comú.

Les famílies, les empreses o els estats prenen unes decisions dirigides a la consecució d'uns objectius que s'han marcat i que requereixen la disposició i l'assignació de diversos tipus de recursos (materials, financers, capital humà, etc.) i una planificació temporal per aconseguir-los. A l'alumne se'l fa particip actiu assignant-li el rol dels agents econòmics i atribuint-li una sèrie de decisions que, suposadament, ha pres perquè analitzi les seves conseqüències tant en l'àmbit microeconòmic com en l'àmbit macroeconòmic.

Fixats els objectius, planificada la consecució i posada en marxa la seva execució, cal revisar si, finalment, els objectius s'han complert. Es fa especial èmfasi a analitzar quin és el grau d'assoliment dels objectius i a motivar l'activació de mecanismes d'ajust, en cas que sigui necessari.

Les accions dels agents econòmics derivades de la presa de decisions tenen com a destinatari final els individus que componen la societat, ja sigui a títol individual o col·lectiu. D'altra banda, també darrere de qui pren les decisions sempre hi ha persones (famílies, empreses i governants). Així doncs, el comportament humà té un paper important en el moment en què es pren la decisió i en el moment que aquesta decisió s'aplica. La suma de les decisions que es prenen en el seu conjunt explica les

èpoques de bonança econòmica i les èpoques de desequilibris i crisis i per tant l'evolució de l'activitat econòmica i empresarial del país.

Orientacions didàctiques de la competència

La manera com s'ensenyia i com s'aprèn la presa de decisions responsable és introduint els alumnes en situacions (problemàtiques) en què han pres i hauran de prendre unes decisions derivades d'un dels rols que se'ls assigna com a agents econòmics. Cal que coneguin la motivació que ha generat la decisió i que vagin descobrint les conseqüències que se'n deriven. Com a exemples es posen en tres situacions: a) l'alumne assumeix el paper d'un estat que decideix rescatar institucions financeres que han fet una mala praxi, b) l'alumne se situa en el paper de l'empresa que aposta per una política de recursos humans que afavoreix la integració de persones amb discapacitat, en la seva cadena de valor (per exemple La Fageda, Xeridell), c) l'alumne representa una unitat familiar que per respondre al pagament de la seva hipoteca decideix llogar part de l'habitatge mitjançant una plataforma classificada de model d'economia col·laborativa (Airbnb).

La motivació que ha generat la decisió i les conseqüències que se'n deriven ha de servir per valorar si aquestes decisions han estat responsables o no tenint en compte criteris de valors ètics, de sostenibilitat, etc.

RECURSOS D'APRENTATGE

Els blocs de recursos seleccionats estan relacionats amb el comportament de cadascun dels agents econòmics: les empreses, l'estat i les unitats familiars i el context en què operen, de forma conjunta.

El principal paper de les empreses és produir; l'estat produeix també però destaca per la seva tasca de regulador i redistribuidor de la riquesa i, finalment, les famílies són les que consumeixen la producció. Els intercanvis que es produeixen en aquest circuit es duen a terme en els mercats i en un context cada vegada més interconnectat i, per tant, en un món globalitzat.

Pel que fa als recursos procedimentals s'han identificat una sèrie de recursos específics de cada bloc, i d'altres de comuns a tots els blocs, relacionats amb el processament de la informació, l'anàlisi del context i del comportament dels agents i la síntesi argumentativa.

L'estudiant es pronuncia sota la perspectiva dels agents econòmics per tal de poder argumentar si pensa que s'ha de produir més i sempre més, o no, si determinades accions de l'estat són molt intervencionistes o no, i si valora que és bo que les famílies consumeixin més i més, per exemple. En aquest procés, l'alumne valora els aspectes positius del fenomen de la globalització i els no tan positius.

Aquest procés de construcció d'arguments passa per analitzar les problemàtiques socialment rellevants des d'una perspectiva tant microeconòmica com macroeconòmica; en definitiva, per fer una bona diagnosi de la realitat econòmica que l'envolta. La producció, el consum i la intervenció estatal es duen a terme prenent decisions constantment, que tenen unes implicacions concretes i uns efectes a escala global. Aquestes decisions passen per ser unes decisions responsables i dirigides a buscar el bé comú.

Llegenda dels recursos per colors:

- Recursos propis del bloc
- Recursos comuns a tots els blocs

BLOC 1 PRODUIR MÉS, SEMPRE MÉS?

Aquest bloc de recursos posa l'èmfasi en la identificació dels agents econòmics i les seves interrelacions, el procés productiu en si mateix, l'escassetat de recursos i la necessitat de triar. També s'analitzen els models tradicionals i alternatius en què es donen aquestes relacions productives. D'altra banda, s'estudien en aquest bloc aspectes relatius a l'aplicació dels conceptes de forma pràctica, com per exemple la metodologia que cal emprar per mesurar la producció d'un país o d'una empresa.

La seva finalitat és doncs l'anàlisi de la relació entre la població i els recursos, de les relacions de propietat, de producció i de distribució dels agents econòmics, la interpretació adequada dels indicadors econòmics principals i l'ús acurat i precís de la terminologia econòmica, així com la construcció i la comunicació d'arguments econòmics fonamentats.

La tensió entre els recursos necessaris per produir i els disponibles exigeix per part dels agents econòmics un exercici de responsabilitat. En el cas dels productors, això implica que, quan prenen les decisions, a més d'aconseguir els seus objectius vetllen pels efectes que la seva activitat pot tenir sobre el medi ambient, el creixement econòmic i la cohesió social. En el cas dels ciutadans en general, tothom té un criteri en relació amb el creixement econòmic i s'associa a un increment de la producció. Però aquest creixement pot estar relacionat amb innovacions tecnològiques o organitzatives enfocades a activitats armamentístiques que tenen efectes negatius sobre el conjunt de la societat, per exemple. D'altra banda, cal tenir en compte que quan es mesura la producció hi ha activitats no incorporades, com les activitats submergides. En aquest sentit, l'objectiu d'aquest bloc és analitzar tots aquests aspectes d'una manera crítica.

Per comprendre l'activitat econòmica i poder extreure conclusions, s'analitzen les decisions dels productors en una economia de mercat i els costos d'oportunitat que tenen aquestes decisions. A la vegada que s'incorpora l'anàlisi de la producció al circuit distributiu i s'analitzen els agents que hi intervenen. Finalment es proposa una reflexió sobre el comportament dels models tradicionals i una exploració dels alternatius.

BLOC 1 PRODUIR MÉS, SEMPRE MÉS?**Fets i conceptes**

- L'escassetat i l'elecció:
 - Els agents econòmics i l'escassetat de recursos. Les conseqüències de les decisions econòmiques.
 - El cost d'oportunitat d'una decisió.
- Evolució de les relacions de propietat, de producció, de distribució i de consum:
 - El circuit econòmic d'una economia de mercat. L'exemple d'Andorra.
- Producció i distribució:
 - Producció:
 - El PIB i les seves mesures (l'economia submergida).
 - Factors de producció (recursos naturals, capital i treball).
 - Empresa: organització de l'empresa (models empresarials, teories d'organització) i finançament.
 - Distribució. Els mercats:
 - El mercat de béns i serveis: la fixació de preus.
 - El mercat de factors productius.
- Els models econòmics:
 - Models tradicionals.
 - Models alternatius.

Procediments

- Processament de la informació:
 - Selecció de la informació econòmica rellevant i apropiada entre una varietat de fonts, que permeti analitzar la problemàtica plantejada.
 - Comparació de fonts d'informació de diversos organismes oficials tant nacionals com internacionals per tal d'entendre el paper dels agents econòmics.
 - Reconeixement dels enfocaments o perspectives econòmiques a l'hora de tractar una mateixa problemàtica econòmica o social.
 - Determinació de la perspectiva d'anàlisi (micro o macro) per a cada situació o problemàtica econòmica.
 - Identificació dels factors o elements (polítics, socials, econòmics, culturals) que constitueixen una problemàtica i s'hi relacionen.
- Anàlisi del context econòmic i del comportament dels agents participants:
 - Anàlisi del rol dels agents econòmics i la seva interrelació dins del context econòmic.
 - Anàlisi del procés d'intercanvi de factors i béns mitjançant el mercat.
 - Comparació dels models de mercat.
 - Valoració de les funcions de l'estat dins del context econòmic i social.
 - Anàlisi de l'organització i actuació de les empreses i dels consumidors.
 - Valoració dels avantatges i inconvenients de formar part d'un món global.
 - Incorporació a l'anàlisi de l'horitzó temporal (curt, mitjà i llarg termini) i espacial de les qüestions estudiades.
- Síntesi de la informació per poder argumentar i defensar els arguments:
 - Selecció de les evidències que permetin una comprensió acurada de les qüestions tractades.
 - Formulació d'arguments sòlids sobre les qüestions plantejades que permetin fer una bona diagnosi.

Actituds i valors

- Responsabilitat a l'hora d'exercir el rol d'agent econòmic.
- Apreciació de com les contribucions individuals poden afectar a escala nacional i internacional.
- Apreciació del paper dels mercats i dels governs en l'assoliment dels objectius econòmics i en la millora dels nivells de qualitat de vida dels ciutadans.
- Iniciativa a l'hora d'analitzar els problemes econòmics contemporanis.

Orientacions didàctiques del bloc

En aquest bloc, amb l'objectiu que l'estudiant es familiaritzi amb la informació econòmica, és convenient seleccionar dades macroeconòmiques i microeconòmiques (PIB, exportacions, beneficis empresarials, etc.) amb una perspectiva nacional i internacional. En aquest sentit, cal insistir que aquestes dades necessiten situar-se en un context (polític, social, econòmic, cultural, etc.). Per incorporar aquest context i la problemàtica específica, l'estudiant ha de prendre diversos rols amb la finalitat d'aproximar-se als plantejaments que pot fer-se un empresari, per exemple a l'hora de prendre decisions. D'altra banda, ha d'analitzar els condicionants que comporten el fet de formar part d'un món global, amb unes institucions polítiques i legals nacionals i internacionals en un moment donat del temps. Per exemple, en un context de crisi les relacions a l'interior del mercat i als mercats exteriors no són les mateixes que en un moment en què el cicle és ascendent.

Amb l'objectiu que l'estudiant argumenti els seus aprenentatges cal que conegui els corrents econòmics i sigui capaç de fer enfocaments pertinents sobre diverses problemàtiques. En relació amb les actituds i els valors, el coneixement de la problemàtica que envolta el món productiu ha de despertar en els estudiants la responsabilitat de cara al bé comú.

BLOC 2 PER QUÈ MENYS ESTAT? PER A QUÈ MÉS ESTAT?

Aquest bloc se centra en l'anàlisi de l'activitat de l'estat i les seves repercussions sobre l'economia. L'estat actua sobre l'economia com a productor de béns i serveis, com a regulador i com a distribuïdor de la riquesa. L'activitat de l'estat es manifesta mitjançant les seves polítiques: fiscal, monetària, laboral, etc. El paper de l'estat, en les societats capitalistes que funcionen sobre la base de l'economia de mercat, no és el mateix que en les economies planificades. En totes dos, el rol de l'estat cal analitzar-lo no tan sols en relació amb l'economia interna sinó també pensant en un món globalitzat.

La finalitat d'aquest bloc és que l'alumne conegui l'evolució històrica del paper de l'estat i s'adoni dels nous reptes d'aquest temps. Es fa èmfasi en la presa de consciència per part de l'alumne del paper de l'estat com a distribuïdor de riquesa, però també el seu paper com a regulador en l'economia i els efectes de les polítiques econòmiques i socials.

La discussió sobre el grau de participació de l'estat en l'economia ve de lluny. La intervenció de l'estat es defensa partint d'aspectes relacionats amb més equitat i la no-intervenció està associada a conceptes relacionats amb més eficàcia. Però, actualment, tots aquests paradigmes estan sotmesos a una profunda revisió. Les crisis econòmiques, el moviments migratoris, l'envelliment de la població o les guerres són factors que exigeixen una resposta per part dels estats moderns. El grau d'intervenció va lligat directament amb el grau de recaptació impositiva, i s'ha de tenir en compte que les taxes són un element que les empreses consideren per implantar-se en un territori.

Aquests aspectes conviden que l'estudiant es posi en el rol de l'estat per tal d'analitzar els "pros i els contres" del seu paper en l'economia. D'aquesta manera pot valorar les decisions polítiques i les seves funcions com a productor, regulador i distribuïdor de riquesa.

BLOC 2 PER QUÈ MENYS ESTAT? PER A QUÈ MÉS ESTAT?**Fets i conceptes**

- El rol de l'estat en l'economia: productor, regulador i distribuïdor de riquesa:
 - Evolució històrica dels rols de l'estat (p. e., recaptador d'impostos, seguretat, etc.).
 - Els reptes del segle XXI (p. e., incentivar comportaments responsables).
- El paper de l'estat com a productor de béns i serveis en una economia de mercat i en una economia planificada.
- L'estat com a regulador:
 - L'organització econòmica de l'Estat andorrà.
 - Polítiques econòmiques (p. e., comercial, fiscal, monetària, etc.).
 - Polítiques socials (p. e., benestar, educació, sanitat, etc.).
- El perquè de les polítiques de l'estat: el seu rol com a distribuïdor de riquesa.
- La regulació de l'estat i la seva incidència en l'activitat de l'empresa.
- Avantatges i desavantatges d'un estat poc o molt intervencionista.

Procediments

- Processament de la informació:
 - Selecció de la informació econòmica rellevant i apropiada entre una varietat de fonts, que permeti analitzar la problemàtica plantejada.
 - Comparació de fonts d'informació de diversos organismes oficials tant nacionals com internacionals per tal d'entendre el paper dels agents econòmics.
 - Reconeixement dels enfocaments o perspectives econòmiques a l'hora de tractar una mateixa problemàtica econòmica o social.
 - Determinació de la perspectiva d'anàlisi (micro o macro) per a cada situació o problemàtica econòmica.
 - Identificació dels factors o elements (polítics, socials, econòmics, culturals) que constitueixen una problemàtica i s'hi relacionen.
- Anàlisi del context econòmic i del comportament dels agents participants:
 - Anàlisi del rol dels agents econòmics i la seva interrelació dins del context econòmic.
 - Anàlisi del procés d'intercanvi de factors i béns mitjançant el mercat.
 - [Anàlisi de l'evolució històrica dels estats i el seu paper regulador.](#)
 - [Anàlisi de les polítiques andorranes destinades a incentivar l'activitat econòmica.](#)
 - Valoració de les funcions de l'estat dins del context econòmic i social.
 - Anàlisi de l'organització i actuació de les empreses i dels consumidors.
 - Valoració dels avantatges i els inconvenients de formar part d'un món global.
 - Incorporació a l'anàlisi de l'horitzó temporal (curt, mitjà i llarg termini) i espacial de les qüestions estudiades.
- Síntesi de la informació per poder argumentar i defensar els arguments:
 - Selecció de les evidències que permetin una comprensió acurada de les qüestions tractades.
 - Formulació d'arguments sòlids sobre les qüestions plantejades que permetin fer una bona diagnosi.

Actituds i valors

- Responsabilitat a l'hora d'exercir el rol d'agent econòmic.
- Apreciació de com les contribucions individuals poden afectar a escala nacional i internacional.
- Apreciació del paper dels mercats i dels governs en l'assoliment dels objectius econòmics i en la millora dels nivells de qualitat de vida dels ciutadans,
- Iniciativa a l'hora d'analitzar els problemes econòmics contemporanis.

Orientacions didàctiques del bloc

En aquest bloc, l'alumne ha de recórrer a la informació que el Govern del país proporciona en relació amb les seves funcions. Es demana a l'estudiant que conegui les empreses estatals. Igualment es fa èmfasi en la regulació que incidirà sobre les empreses, comparant-ho amb territoris propers (Espanya i França, per exemple), i tenint en compte els efectes de la legislació europea i internacional. Les funcions de l'estat cal analitzar-les en el curt, mitjà i llarg termini. En funció de l'anàlisi l'estudiant es fa una idea del grau d'intervenció de l'estat i els resultats que provoca, en relació amb el desenvolupament econòmic i la qualitat de vida de la població.

En aquest bloc l'estudiant valora la responsabilitat que té l'Estat en la seva presa de decisions. Al mateix temps desenvolupa una actitud responsable envers el seu paper com a ciutadà, ja que un estat pot desenvolupar polítiques idònies però necessita la col·laboració ciutadana.

BLOC 3 GLOBALITZACIÓ: A QUI BENEFICIA I A QUI PERJUDICA?

En aquest bloc, s'estudien els intercanvis internacionals en un món globalitzat. S'analitzen els moviments comercials, els moviments migratoris i els moviments de capitals, així com les regulacions a les quals estan sotmesos. Al mateix temps s'identifiquen els principals organismes internacionals, les seves funcions i l'efecte de les seves decisions. En aquest context s'introdueix el paper de les empreses multinacionals.

La finalitat és que l'estudiant entengui la dinàmica econòmica pel que fa a mercats (de béns, laborals i de capitals) en un món interconnectat. L'estudiant es familiaritza amb aquesta dinàmica per analitzar com es produeixen els intercanvis al mateix temps que analitza els efectes de la globalització econòmica.

Per comprendre la globalització l'estudiant identifica diverses situacions en funció de la tipologia empresarial, el territori on s'ubica i la mena d'intercanvi (no és el mateix una gran empresa que una de petita o un agricultor europeu que un agricultor africà), i fa una valoració argumentada dels efectes de la globalització en termes econòmics, socials i ambientals. Fa una reflexió sobre com desequilibris locals (crisis, guerres, conflictes, etc.) s'estenen a escala global.

BLOC 3 GLOBALITZACIÓ: A QUI BENEFICIA I A QUI PERJUDICA?**Fets i conceptes**

- Què és la globalització: lliure circulació de béns, persones i capitals.
- Implicacions positives i negatives de la globalització:
 - Mercat de béns (comerç lliure o protegit).
 - Mercat de persones (mobilitat de la mà d'obra, circulació del talent, migracions).
 - Mercat de capitals (fluxos de capitals, beneficis per al finançament i crisis).
- Les empreses en un marc global. Empreses multinacionals (impostos, deslocalització, necessitat de regulació).
- Organismes internacionals reguladors (OMC, FMI, BM, UE...).
- Els desequilibris en un món global: la cara fosca de la globalització:
 - Crisis econòmiques globals.
 - Paradisos fiscals.
 - Conflictes globals (arrels econòmiques).
- La cara amable de la globalització: la incorporació d'una part important de la població mundial al desenvolupament.

Procediments

- Processament de la informació:
 - Selecció de la informació econòmica rellevant i apropiada entre una varietat de fonts, que permeti analitzar la problemàtica plantejada.
 - Comparació de fonts d'informació de diversos organismes oficials tant nacionals com internacionals per tal d'entendre el paper dels agents econòmics.
 - Reconeixement dels enfocaments o perspectives econòmiques a l'hora de tractar una mateixa problemàtica econòmica o social.
 - Determinació de la perspectiva d'anàlisi (micro o macro) per a cada situació o problemàtica econòmica.
 - Identificació dels factors o elements (polítics, socials, econòmics, culturals) que constitueixen una problemàtica i s'hi relacionen.
- Anàlisi del context econòmic i del comportament dels agents participants:
 - Anàlisi del rol dels agents econòmics i la seva interrelació dins del context econòmic.
 - Anàlisi del procés d'intercanvi de factors i béns mitjançant el mercat.
 - Valoració del paper dels principals organismes econòmics internacionals dins del context econòmic i social andorrà.
 - Anàlisi de l'organització i actuació de les empreses i dels consumidors.
 - [Valoració dels avantatges i els inconvenients de formar part d'un món global.](#)
 - Incorporació a l'anàlisi de l'horitzó temporal (curt, mitjà i llarg termini) i espacial de les qüestions estudiades.
- Síntesi de la informació per poder argumentar i defensar els arguments:
 - Selecció de les evidències que permetin una comprensió acurada de les qüestions tractades.
 - Formulació d'arguments sòlids sobre les qüestions plantejades que permetin fer una bona diagnosi.
 - Comunicació de les conclusions de forma raonada i convincent.

Actituds i valors

- Responsabilitat a l'hora d'exercir el rol d'agent econòmic.
- Apreciació de com les contribucions individuals poden afectar a escala nacional i internacional.
- Apreciació del paper dels mercats i dels governs en l'assoliment dels objectius econòmics i en la millora dels nivells de qualitat de vida dels ciutadans.
- Iniciativa a l'hora d'analitzar els problemes econòmics contemporanis.

Orientacions didàctiques del bloc

En aquest bloc l'estudiant fa una recerca d'informació sobre els organismes internacionals reguladors, com el Fons Monetari Internacional, el Banc Mundial i la Unió Europea. Igualment, recull dades sobre aspectes comercials, migratoris i de moviment de capitals relacionats amb el seu entorn. En el context d'un món globalitzat l'estudiant indaga les causes de les crisis i el paper dels organismes reguladors i formula arguments basant-se en l'evidència que recull. Estableix comparatives sobre les dinàmiques globalitzadores dels estats i para atenció als impactes de la globalització sobre el territori andorrà. La seva anàlisi el fa reflexionar sobre la reducció de la desigualtat a escala mundial, tot i que es poden manifestar nivells de desigualtats més alts a escala nacional.

L'efecte de la globalització comporta una amplificació dels problemes locals a tot el món.

D'altra banda, els comportaments individuals (per exemple els adoptats pels gestors dels préstecs hipotecaris d'alt risc o hipoteques *subprime*) poden afectar a escala nacional i internacional.

S'estimula, doncs, l'actitud de l'estudiant per apreciar aquest tipus de problemàtica.

BLOC 4 CONSUMIR MÉS, SEMPRE MÉS?

En aquest bloc es treballen els conceptes de creixement i desenvolupament econòmic al mateix temps que es treballa el consum, el crèdit i l'endeutament responsable dels consumidors. En relació amb les empreses, els conceptes d'aquest bloc es vinculen a la responsabilitat social corporativa a llarg termini, materialitzada en la preservació de la natura i la política de recursos humans, entre d'altres. Tot això cal emmarcar-ho en les polítiques estatals, que vetllen pel consum responsable.

La finalitat d'aquest bloc se centra en el fet que l'estudiant adopti una actitud crítica envers el consum i sàpiga analitzar amb criteri propi la publicitat i les polítiques públiques. A la vegada l'estudiant adopta l'hàbit de planificar el seu consum amb criteris responsables que impliquen una revisió contínua.

En una cultura que afavoreix el consum compulsiu (que acompanya la idea que els recursos no tenen fi) és necessari fer una anàlisi del comportament de l'individu, de les empreses i dels organismes governamentals. En aquesta anàlisi es pot qüestionar la hipòtesi del creixement il·limitat, i més quan hi ha veus, entre els economistes, que postulen la idea de parar de créixer. Adoptar el rol de consumidor implica qüestionar el consum basat en els preus baixos i la publicitat. Adoptar el rol d'empresari exigeix prendre decisions que tinguin cura de l'entorn local, les persones i el medi natural. Adoptar el rol de regulador implica educar per un consum que no sigui sempre més gran (per exemple, reciclar). Així doncs, es tracta que qualsevol que sigui el paper que tingui l'estudiant en el futur tingui un comportament ètic que vetlli pel bé comú.

BLOC 4 CONSUMIR MÉS, SEMPRE MÉS?**Fets i conceptes**

- Creixement versus desenvolupament: l'índex de desenvolupament humà (IDH).
- El comportament del consumidor en l'economia: les eleccions responsables:
 - La preservació del medi ambient.
 - Actitud crítica envers la publicitat del consum (p. e., Black Friday).
 - Criteris de consum socialment responsables i no basats únicament en el preu.
 - Planificació del consum.
- El comportament socialment responsable de les empreses a llarg termini (RSC):
 - La responsabilitat de preservar la natura comporta decisions de producció sostenibles.
 - Comportament responsable envers l'entorn local. El cas andorrà.
 - Política de recursos humans (p. e., capacitat, conciliació de la vida familiar i laboral, etc.).
 - Manteniment de criteris de sostenibilitat financera a curt, mitjà i llarg termini.
- El paper de l'estat en el consum responsable: incentivar comportaments individuals i empresarials compromesos amb el bé comú.
- El benestar social i un món més igualitari a partir dels comportaments ètics del consumidor, de l'empresa i dels estats.

Procediments

- Processament de la informació:
 - Selecció de la informació econòmica rellevant i apropiada entre una varietat de fonts, que permeti analitzar la problemàtica plantejada.
 - Comparació de fonts d'informació de diversos organismes oficials tant nacionals com internacionals per tal d'entendre el paper dels agents econòmics.
 - Reconeixement dels enfocaments o perspectives econòmiques a l'hora de tractar una mateixa problemàtica econòmica o social.
 - Determinació de la perspectiva d'anàlisi (micro o macro) per a cada situació o problemàtica econòmica.
 - Identificació dels factors o elements (polítics, socials, econòmics, culturals) que constitueixen una problemàtica i s'hi relacionen.
- Anàlisi del context econòmic i del comportament dels agents participants:
 - Anàlisi del rol dels agents econòmics i la seva interrelació dins del context econòmic.
 - Anàlisi del procés d'intercanvi de factors i béns mitjançant el mercat.
 - [Valoració del paper dels principals organismes econòmics internacionals dins del context econòmic i social andorrà.](#)
 - Anàlisi de l'organització i actuació de les empreses i dels consumidors.
 - Valoració dels avantatges i inconvenients de formar part d'un món global.
 - Incorporació a l'anàlisi de l'horitzó temporal (curt, mitjà i llarg termini) i espacial de les qüestions estudiades.
- Síntesi de la informació per poder argumentar i defensar els arguments:
 - Selecció de les evidències que permetin una comprensió acurada de les qüestions tractades.
 - Formulació d'arguments sòlids sobre les qüestions plantejades que permetin fer una bona diagnosi.

Actituds i valors

- Responsabilitat a l'hora d'exercir el rol d'agent econòmic.
- Apreciació de com les contribucions individuals poden afectar a escala nacional i internacional.
- Apreciació del paper dels mercats i dels governs en l'assoliment dels objectius econòmics i en la millora dels nivells de qualitat de vida dels ciutadans.
- Iniciativa a l'hora d'analitzar els problemes econòmics contemporanis.

Orientacions didàctiques del bloc

En aquest bloc, l'estudiant treballa amb dades de consum i d'hàbits de consum. D'altra banda, fa una recerca sobre la publicitat i les campanyes de diverses empreses. Analitza els missatges que hi ha darrere d'aquesta publicitat i planteja arguments que li permeten extreure conclusions. Igualment selecciona empreses que desenvolupen polítiques de responsabilitat social corporativa (RSC) i fa una comparativa amb d'altres que no en tenen. Les conclusions permeten a l'estudiant identificar diferències en termes econòmics i socials. Finalment l'estudiant fa una recerca d'informació de les polítiques de l'Administració enfocades a un consum responsable i es pot incentivar a treballar en noves propostes.

CRITERIS D'AVUACIÓ

CRITERI D'AVUACIÓ DE LA C1

C1

Fer una diagnosi de la situació economicoempresarial des d'una perspectiva microeconòmica i macroeconòmica

CA1. Destresa

CA2. Pertinència

CA3. Rigor

DESTRESA

La destresa és la qualitat de fer amb habilitat i cura una activitat. Així, fer una diagnosi d'una situació economicoempresarial amb destresa implica tenir en compte tots els factors i els agents que intervenen i com es poden interrelacionar. Una diagnosi feta amb destresa requereix abordar el context (microeconòmic i macroeconòmic) en què es desenvolupen els agents econòmics i la problemàtica o situació que es vol analitzar.

La destresa es posa de manifest quan s'identifiquen de manera adequada, segons la teoria econòmica, les variables que hi intervenen; es fa la cerca, se seleccionen les dades i es relacionen entre elles. Això porta a estructurar la informació, analitzar-la i extreure unes conclusions que han de permetre fer a l'estudiant una diagnosi acurada.

PERTINÈNCIA

La pertinència és un atribut que indica si una acció és apropiada per assolir un fi. Una diagnosi economicoempresarial és pertinent quan està enfocada a resoldre la situació de partida per a cadascun dels agents, i quan aquesta resolució no creï un problema.

Una diagnosi pertinent ha de servir perquè els agents econòmics prenguin decisions, tenint en compte que els agents tenen diversos interessos i per tant poden buscar la resolució de la situació de diverses maneres i amb informació diferent. Cal, però, que aquesta informació amb la qual es treballa sigui la idònia. Això requereix examinar la situació problemàtica en tota la seva complexitat i corroborar la fiabilitat de les seves fonts d'informació.

RIGOR

Fer una diagnosi rigorosa, vol dir que es fonamenta en evidències, en dades, seleccionant i tractant aquelles que han de permetre fer una diagnosi acurada. Fer una diagnosi rigorosa exigeix ser acurat amb l'ús de les dades emprades i amb el desenvolupament de la terminologia utilitzada en l'argumentació.

Una diagnosi rigorosa insereix en el seu context l'organització i/o institució econòmica i/o situació econòmica-empresarial que se està diagnosticant; utilitza les eines i mètodes propis de l'anàlisi econòmica; vetlla (o assegurar-se) per la veracitat de les dades emprades i fa un ús acurat de les mateixes.

CRITERI D'AVUACIÓ DE LA C2

C2

Prendre decisions responsables a partir de la planificació dels objectius fixats

CA1. Adequació

CA2. Creativitat

CA3. Sentit crític

ADEQUACIÓ

L'adequació és un atribut que expressa que una acció es duu a terme de forma apropiada o adient. L'adequació en la presa de decisions responsables a partir de la planificació dels objectius fixats es focalitza en com són determinats els objectius pels agents econòmics i si han estat planificats de manera escaient o idònia.

Els objectius es planifiquen de manera adequada quan incorporen les cinc característiques següents: són objectius definits i específics; són objectius que suposen un repte per a qui els fixa; són mesurables, és a dir que es marca un indicador per mesurar-ne la consecució; són assumibles i, per tant, hi ha unes possibilitats reals que s'aconsegueixin, i finalment, tenen una temporalització fixada (el moment que es duren a terme).

CREATIVITAT

La creativitat és un atribut que posa de manifest la capacitat de crear amb l'intel·lecte o la fantasia. La creativitat en la presa de decisions responsables, a partir de la planificació dels objectius fixats, es materialitza en el disseny d'alternatives per a la consecució de l'objectiu fixat per l'agent econòmic.

El disseny d'alternatives que permeten la consecució dels objectius és creatiu quan en l'execució de les accions s'incorpora ingeni, agudesia, intuïció, és a dir, es fan les coses de manera diferent de com s'han fet sempre, o si més no amb un toc ajustat al moment. La creativitat exigeix que a les nostres decisions hi apliquem plantejaments alternatius, nous formats, tecnologies avançades per obtenir informació i per recaptar-la a partir de les nostres accions, formes enginyoses d'arribar al nostre públic objectiu... tenint sempre present on som (extret de la diagnosi que prèviament hem fet) i on volem arribar (els objectius).

SENTIT CRÍTIC

El sentit crític és la qualitat per la qual una persona expressa la seva opinió raonada davant d'un fet o una situació jutjant-ne el grau d'utilitat, l'eficàcia, l'eficiència i l'efectivitat actual i futura, els aspectes positius i els aspectes negatius. El sentit crític en la presa de decisions responsables implica emetre uns judicis de valor que faran que es prenguin unes decisions o unes altres en funció de quin sigui l'agent econòmic decisor.

El sentit crític es du a terme en la presa de decisions quan darrere d'una decisió hi ha una reflexió d'aspectes econòmics i socials i, alhora, aspectes ètics que acaben per decantar-nos per un tipus d'acció o un altre. El pes que per al decisor agafen conceptes com responsabilitat, solidaritat, bé comú, etc. fa que la valoració sigui subjectiva i, per tant, no única. La diversitat en les valoracions ha de servir per saber l'existència de diversos plantejaments i enfocaments, a banda que poden ser diferents també en funció del paper que es tingui com a agent econòmic.

EXPECTATIVES DE FINAL DE CICLE

EXPECTATIVA DE FINAL DE CICLE DE LA C1

Al final de batxillerat l'alumne fa una diagnosi de la situació econòmicoempresarial des d'una perspectiva microeconòmica i macroeconòmica, quan identifica i situa dins del context socioeconòmic les interrelacions dels agents econòmics i els seus respectius rols a partir de l'anàlisi dels mercats i la regulació existent dins de l'economia global i local, i ho fa quan interpreta i relaciona les magnituds econòmiques principals. L'alumne fonamenta la seva diagnosi en evidències, establint les relacions oportunes entre els conceptes econòmics i comparant l'activitat econòmica dels agents. En aquest sentit, es fa evident un ús acurat i precís de la terminologia econòmica i dels mètodes propis de l'anàlisi econòmica.

EXPECTATIVA DE FINAL DE CICLE DE LA C2

Al final de batxillerat l'alumne pren decisions responsables a partir de la planificació dels objectius fixats, quan és capaç de fixar-se uns objectius que siguin mesurables, assolibles, reptadors, temporals i específics, tenint en compte el rol dels diferents agents econòmics, i ho fa a curt, mig i llarg termini. A més, incorpora la revisió dels mateixos com un mecanisme natural de la planificació, definint alternatives de consecució reajustades que incorporin l'ingeni, l'agudesia o la intuïció.

De la mateixa manera, l'alumne defineix aquestes alternatives de consecució prenen en consideració els valors ètics i les possibles conseqüències volgudes i no volgudes de les decisions preses. Per últim, és capaç de valorar la presa de decisions per part dels agents econòmics d'una manera crítica.

QUADRES DE SÍNTESI

QUADRE DE SÍNTESI DE LA C1

Competència i dimensions de la competència

Explicar l'evolució de l'activitat econòmica a partir dels indicadors macroeconòmics i empresarials principals

C1 Fer una diagnosi de la situació econòmicoempresarial des d'una perspectiva microeconòmica i macroeconòmica

Analitzar el comportament dels agents econòmics

Criteris d'avaluació

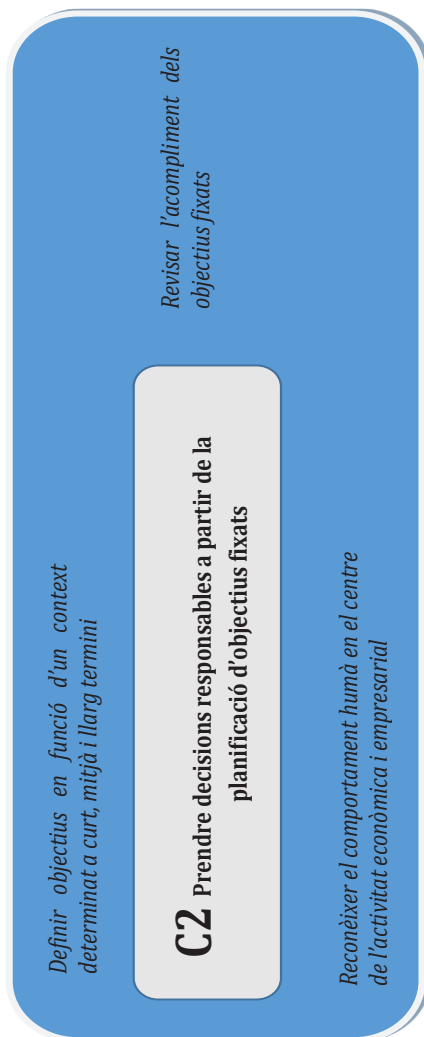
CA1. Destresa
CA2. Pertinència
CA3. Rigor

Expectatives d'aprenentatge

Al final del batxillerat l'alumne fa una diagnosi de la situació econòmicoempresarial des d'una perspectiva microeconòmica i macroeconòmica, quan identifica i situa dins del context socioeconòmic les interrelacions dels agents econòmics i els seus respectius rols a partir de l'anàlisi dels mercats i la regulació existent dins de l'economia global i local, i ho fa quan interpreta i relaciona les principals magnituds econòmiques. L'alumne fonamenta la seva diagnosi en evidències, establint les relacions oportunes entre els conceptes econòmics i comparant l'activitat econòmica dels agents. En aquest sentit, es fa evident un ús acurat i precís de la terminologia econòmica i dels mètodes propis de l'anàlisi econòmica.

QUADRE DE SÍNTESI DE LA C2

Competència i dimensions de la competència

Criteris d'avaluació

CA1. Adequació
CA2. Creativitat
CA3. Sentit crític

Expectatives d'aprenentatge

Al final del batxillerat l'alumne pren decisions responsables a partir de la planificació dels objectius fixats quan és capaç de fixar uns objectius que siguin mesurables, assolibles, reptadors, temporals i específics, tenint en compte el rol dels agents econòmics, i ho fa a curt, mitjà i llarg termini. A més, incorpora la revisió dels objectius com un mecanisme natural de la planificació, definint alternatives de consecució reajustades.

De la mateixa manera, l'alumne defineix aquestes alternatives de consecució prenent en consideració els valors ètics i les possibles conseqüències volgudes i no volgudes de les decisions preses. Per acabar, és capaç de valorar la presa de decisions per part dels agents econòmics d'una manera crítica.